

7 Νοεμβρίου 2019

Ιερά Μονή Φανερωμένης Λευκάδος (μέρος 2ο)

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός

Η ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΣΟΦΙΑ

Ἡ ἁγία Παναγία ἡ Σοφία
καθίστα ἡμετέρας ἀποστάσεως
καὶ ἡμετέρας ἀνομιῶν ἡμετέρας

Ἡ ἁγία Παναγία ἡ Σοφία
ἡμετέρας ἀποστάσεως
καὶ ἡμετέρας ἀνομιῶν ἡμετέρας

Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης

Ιεράς Μονής Φανερωμένης (1)

Το Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης στεγάζεται σε νεόδμητο κτίριο στο βορειοδυτικό τμήμα της Ι.Μ. Φανερωμένης. Στους δύο ορόφους του Μουσείου

φιλοξενούνται ποικίλα αντικείμενα εκκλησιαστικής τέχνης, μεταβυζαντινών και νεοτέρων χρόνων, από ναούς, μοναστήρια και δωρεές οικογενειών Λευκαδίων.

Στην είσοδο του Μουσείου παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορία της Λευκάδος από την Τουρκική κατάκτηση στα 1479 έως την απελευθέρωση και την ενσωμάτωση της στο Ελληνικό κράτος στα 1864. Παράλληλα, δίνονται πληροφορίες για τη μεταβυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και ζωγραφική στο νησί. Ιδιαίτερα εκθέματα αποτελούν ο πρωτότυπος χάρτης της Λευκάδος του Ενετού κοσμογράφου Coronelli και το Ευαγγέλιο πάνω στο οποίο έγινε η ορκωμοσία των Φιλικών στη Λευκάδα στα 1821.

Στις τρεις πρώτες ενότητες εκτίθενται αντικείμενα εκκλησιαστικής τέχνης, από το 16ο έως τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα. Με αφετηρία τις μοναδικές τοιχογραφίες της Οδηγήτριας στην Απόλπαινα, εκτίθενται φορητές εικόνες, από τις οποίες οι πρωιμότερες αποτελούν έργα ξένων, πιθανόν Κρητών ζωγράφων. Πολλές από τις μεταγενέστερες εικόνες χρονολογούνται στο 18ο αι., κινούνται στο πνεύμα της παράδοσης της κρητικής σχολής και αποτελούν έργα Λευκαδίων ζωγράφων. Ξεχωρίζουν η *Madre della Consolazione* και οι δεσποτικές εικόνες από τον Ι.Ν. Αναλήψεως στο Φρύνι, μετόχιο της Ι.Μ. Φανερωμένης. Εξέχουσα θέση κατέχει ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο αρτοφόριο. Τα έργα πλαισιώνονται από εξαιρετικής τέχνης αντικείμενα εκκλησιαστικής μεταλλοτεχνίας και ξυλογλυπτικής. Ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι δύο θεματικές ενότητες στις οποίες εκτίθενται ποικίλα έργα ρωσικής εκκλησιαστικής ζωγραφικής και μεταλλοτεχνίας, από το 16ο έως το 19ο αιώνα.

Σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο εκτίθενται χειρόγραφα και παλαίτυπα, από τις βιβλιοθήκες των μοναστηριών της Λευκάδας. Ξεχωρίζει χειρόγραφο ευαγγέλιο 16ου - 17ου αι. και το Βιβλίο Ιερών Κανόνων της Ι.Μ. Αγ. Γεωργίου στους Σκάρους με ενδιαφέρουσες «ενθυμήσεις». Στα παλαίτυπα συγκαταλέγονται εκδόσεις ξένων και ελληνικών τυπογράφων της Βενετίας (*De Giuliani, Vortoli, Pinello, Andreolla, Νικόλαος Σάρρος, Γλυκήδες, Θεοδοσίου*), με παλαιότερη έκδοση το Ευαγγέλιο του Ιάκωβου Λεογκίνου (1575).

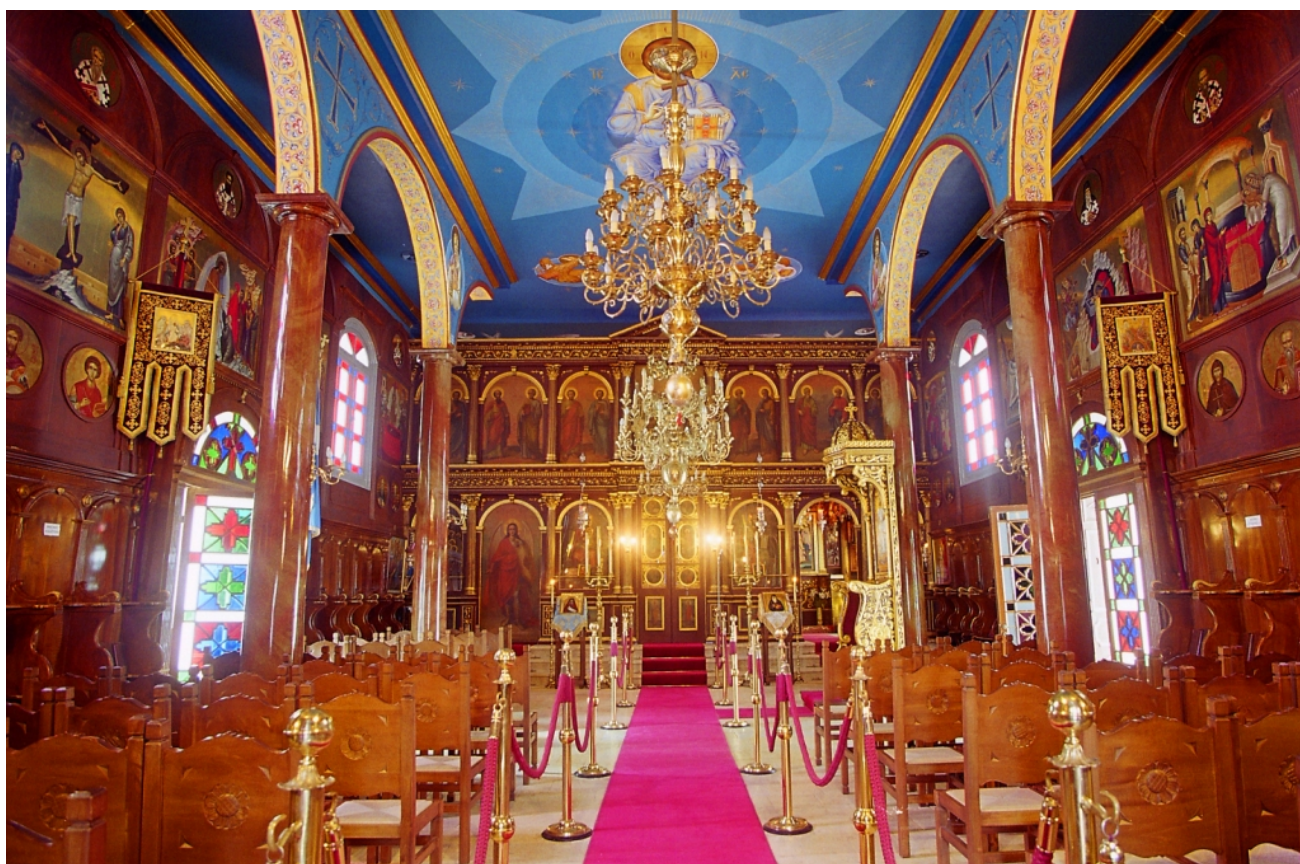

Ο όροφος

Στον όροφο η έκθεση ξεκινά με έργα εκκλησιαστικής ζωγραφικής του 19ου και 20ου αιώνα. Σε ιδιαίτερη θέση εκτίθεται η Αποκαθήλωση, έργο της Λευκαδίτισσας Ουρανίας Αρβανίτη-Γαζή. Επιμέρους θεματικές ενότητες αφορούν στους θαυματουργούς αγίους των επτανήσων, σε σκηνές Δωδεκαόρτου, σε Δεήσεις και στη Θεοτόκο. Τα έργα παρουσιάζουν ποικιλία εικονογραφικών τύπων και τεχνοτροπιών και συνδυάζουν στοιχεία της Ιταλικής ζωγραφικής και του τοπικού ιδιώματος. Τα έργα εκκλησιαστικής μεταλλοτεχνίας που τα πλαισιώνουν παρουσιάζουν ανάλογες επιδράσεις ως προς το ύφος και το θεματολόγιο.

Ακολουθεί η συλλογή εκκλησιαστικών υφασμάτων και αμφίων. Στο κέντρο εκτίθεται χρυσοκέντητος επιτάφιος ρωσικού εργαστηρίου από το Μητροπολιτικό ναό της Ευαγγελίστριας και στην παράπλευρη βιτρίνα παρουσιάζεται η συλλογή αντιμηνσίων, με έργα Λευκαδιτών ζωγράφων και χαλκογραφίες από το Άγιο Όρος. Σε περίοπτη θέση εκτίθεται χρυσοκέντητο επιτραχήλιο, επιγονάτια και ποιμαντορικές ράβδοι αρχιεπισκόπων της Λευκάδας. Στις κεντρικές βιτρίνες παρουσιάζονται αρχιερατικές και ιερατικές στολές. Ιδιαίτερο έργο της κεντητικής τέχνης αποτελεί φελόνιο από την Ι.Μ. Φανερωμένης. Αρχιερατικές πόρπες και αυθεντικές γκραβούρες με παραστάσεις ιερέων του 17ου - 18ου αιώνα ολοκληρώνουν την ενότητα.

Στην επόμενη θεματική ενότητα παρουσιάζεται το εσωτερικό ιερού ναού. Γίνεται ανασύνθεση τέμπλου με ξυλόγλυπτο επιστύλιο του 1698 και δεσποτικές εικόνες και θύρες έργα του Ανδρέα Μπέτζου από τον Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Εγκλουβής. Ιδιαίτερο έργο αποτελεί η χρυσοκέντητη Πύλη με τη Μετάσταση της Θεοτόκου, έργο των αρχών του 19ου αι., αφιέρωμα του αρχιεπισκόπου Φιλοθέου. Αξιόλογη είναι η σύνθεση με ξυλόγλυπτο σταυρό και λυπηρά από τον Ι.Ν. Αγ. Αθανασίου στην Απόλπαινα.

Μεγάλο τμήμα της έκθεσης είναι αφιερωμένο στην Ι.Μ. Φανερωμένης. Εκτίθενται φορητές εικόνες 17ου - 18ου αι., καθώς επίσης αντίγραφα της αρχικής

λατρευτικής εικόνας και ένα από τα πρώτα ενυπόγραφα έργα του Λευκαδίτου ζωγράφου Ιωάννη Ρούσσου. Επίσης, πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορία της Ι. Μονής προσφέρουν χειρόγραφο Βιβλίο Εσόδων-Εξόδων του 1746, πρωτόκολλο του 1866, καθώς επίσης και κτηματολόγιο του 19ου αι. Ενδεικτικά του πλούτου της Ι. Μονής είναι τα ποικίλα αντικείμενα εκκλησιαστικής μεταλλοτεχνίας, όπως αργυρεπένδυτος σταυρός ευλογίας, ευαγγέλιο του 17ου αι. με χρυσή στάχωση, ασημένιος σταυρός λιτανείας και ριπίδια 18ου - 19ου αι. Τέλος, τα πλούσια αφιερώματα στην «Κυρά» μαρτυρούν την πίστη και την ευλάβεια των Λευκαδίων.

Η έκθεση ολοκληρώνεται με ειδική ενότητα αφιερωμένη στο Μητροπολίτη Λευκάδος και Αγίας Μαύρας Γρηγόριο Αραβανή (1792-1886), ο οποίος με τις προσπάθειες του συνέβαλε στην πνευματική αφύπνιση του λαού της Λευκάδας την περίοδο αυτή, και πρωτοστάτησε στους αγώνες για την ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα. Εκτίθεται προσωπογραφία του φιλοτεχνημένη από τον Μ. Βάταγελ, η αρχιερατική στολή του, καθώς επίσης και εγκόλπια, βιβλία και αντιμήνια.